

”FSC har allt att vinna på att stärka den sociala pelaren” Motion till FSC från Svenskt Friluftsliv

Inledning

Denna motion från Svenskt Friluftsliv till FSC:s årsstämma rör hur arbetet med de sociala värdena av skog, främst för friluftsliv och rekreation, kan stärkas och värnas inom FSC.

Bakgrund

FSC:s vision är att vara den ledande drivkraften för ett förbättrat och hållbart skogsbruk och en marknadsutveckling som vänder trenden i världens skogar mot hållbart brukande, bevarande och respekt för alla. Även skogen som resurs och miljö för friluftsliv och naturbesök är en viktig del av systemet och certifieringen.

Skogen är Sveriges största arena för fysisk aktivitet och friluftsliv eftersom den täcker cirka 70 procent av ytan. Sju av tio svenskar upplever återhämtning i naturen och nio av tio menar att friluftsliv är bra för hälsan. Kan FSC i högre utsträckning bidra till att invånare kan uppleva den livsglädje och det välbefinnande som kommer med rekreation i skogen, gör standarden mycket för att stärka folkhälsan och välmåendet i Sverige. I grenen stillasittande ligger Sverige i världstoppen och [åtta av tio barn](#) kommer i dag inte upp i Folkhälsomyndighetens rekommendationer om fysisk rörelse. Den tätortsnära skogen bidrar till stora sociala och hälsoekonomiska värden, utöver att bidra till miljömässig hållbarhet: Personer som har nära till grönområden går ut oftare, är mindre stressade, håller sig friskare och lever längre statistiskt sett än de som bor längre ifrån skog och annan typ av natur. Naturhälsoforskningen visar att detta i sin tur kan leda till minskade samhälls- och sjukvårdskostnader och bidrar till att jämna ut hälsoskillnader mellan olika grupper i samhället. Koncentrationsförmåga, inlärning, personlig utveckling och motorik förbättras av naturvistelser, inte minst hos barn och ungdomar.

I en tid när stillasittandet och den psykiska ohälsan ökar behöver samhället satsa på göra skogliga miljöer mer attraktiva och tillgängliga för friluftsliv och användbara för det organiserade friluftslivet. Detta gäller inte minst i de tätortsnära skogarna. FSC-systemet skulle kunna vara en tydligare aktör i detta arbete jämfört med vad man varit genom åren. Detta är antagligen den viktigaste insats FSC kan göra för den sociala hållbarheten och folkhälsan, särskilt eftersom friluftsliv är en aktivitet alla har råd med. Att skapa attraktiva och tillgängliga skogar är starkt förknippat med hur skogar brukas och miljöerna utformas.

Det finns många skogsägare som redan idag bedriver ett hållbart och naturnära skogsbruk vilket gynnar förutsättningarna för friluftsliv och för det organiserade friluftslivet. Men det finns också exempel på motsatsen. Enligt nationella kartläggningar bedrivs 97 procent av skogsbruket med trakthyggesmetoder vilket skapar många kalhyggen i för friluftslivets viktiga miljöer. Svenskt Friluftsliv värnar självfallet äganderätten för skogsägare, men vill också genom sitt medlemskap i FSC bidra till att kunskapen om andra skogsbruks- och skötselmetoder ökar i Sverige.

Tyvärr finns många negativa trender på området. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket slår i den [för djupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålet Levande skogar](#) fast att målet inte kommer att nås. Även två av riksdagens tio friluftslivsmål har negativ utveckling, visar Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens utvärdering som kom i december 2023. Det handlar om målen Tillgänglig natur för alla och Attraktiv tätortsnära natur. Eftersom en så pass stor andel av den svenska skogsmarken är FSC-märkt, får det konsekvenser för vår standard.

Det är problematiskt att Skogsstyrelsen i den för djupade utvärderingen inte kan redogöra för utvecklingen av preciseringen *skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna*. Det "saknas systematisk insamlad kunskap och indikatorer för att följa upp skogligt friluftsliv utifrån såväl friluftslivutövare- som markägarperspektiv." Även här har FSC en möjlighet att bidra till arbetet och utvecklingen så att kunskapsluckan kan stängas. Ny kunskap utvecklas kontinuerligt. Bland annat bör FSC ta hänsyn till Skogsstyrelsens/Mittuniversitets [nya rapport Skogens rekreationsvärden](#) (2023) som visar [hur en attraktiv skog för friluftsliv och turism](#) ser ut, och Skogsstyrelsens/Naturvårdsverkets [nya rapport](#) (2023) om förutsättningar för hyggesfritt och naturnära skogsbruk i Sverige.

Nuvarande lagstiftning och den nya som är på gång inom EU avseende skogen har tydlig bäring även på den sociala pelaren. Miljöbalken, 3 kap. 6 §, slår fast att "mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas. Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket." I riksdagens skogspolitiska beslut från 1993 fastställs två jämställda mål inom skogspolitiken, miljömålet och produktionsmålet. I miljömålet framgår att *skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas*.

Svenskt friluftsliv har sedan man blev medlem senast 2014 successivt ökat sitt engagemang i FSC och ingår numera i både standardkommittén och i FSC:s styrelse. Etablering av en

referensgrupp mark och miljö är en viktig del i att vara en aktiv medlem för att på ett konstruktivt sätt bidra till utvecklingen av FSC och då i första hand den sociala delen. Arbetet med att tydliggöra förväntningar på den förestående revideringen av standarden har påbörjats.

Förslag

Mot ovanstående bakgrund föreslår Svenskt Friluftsliv att: - FSC i den pågående revidering av indikatorer och riktlinjer i den Nationella standarden ges i uppdrag att initiera en oberoende fältstudie i syfte att kartlägga hur de sociala värdena (främst rekreation och friluftsliv) har utvecklats i skogen under nuvarande standard. Det gäller i första hand efterlevnaden i Princip 4 (4.1, 4.2, 4.4.1, 4.5, och 6.5.1, 6.5.2) och innehållet i faktabladet FSC i samverkan med friluftslivet samt - att FSC Sverige får i uppdrag att ta fram en plan för hur föreningen kan verka för att lyfta fram sociala frågor med fokus på rekreation och friluftsliv. Det kan vara genom att ordna seminarier eller exkursioner eller på andra sätt medverka till ett ökat medvetande och kunskap om dessa frågor, men också att skapa möjligheter för diskussion.

Förstudien skulle förslagsvis kunna innehålla:

- En oberoende fältstudie som kartlägger utvalda certifierade skogar i hela landet (god geografisk representativitet bör åstadkommas och med någon typ av slumpmässighet i urvalet) och som inbegriper olika typer av skogsägare (till ytan stora markägare, till ytan små markägare, Svenska kyrkan, och så vidare);
- En intervjustudie där inblandade parter, inklusive personal från FSC, intervjuas och policydokument från markägarna granskas och analyseras i relation till intervjuerna.

Ovanstående förstudie bidrar dels till arbetet att utveckla indikatorer och riktlinjer i Princip 4, dels till att stärka arbetet med uppföljning av efterlevnaden. Förstudien bidrar således till kunskap om hur FSC ska kunna redovisa utvecklingen av de sociala värdena i certifierade skogar.

Oberoende innebär i detta sammanhang att studien finansieras av FSC och att FSC kan delta i genomförandet, men att arbetet i huvudsak genomförs av en extern part.

För att göra förstudien tidsmässigt och ekonomiskt realistisk att genomföra föreslås att den fokuserar på några av de punkter som Skogsstyrelsen föreslagit 2023, nämligen:

**Svenskt
Friluftsliv**

Svenskt Friluftsliv
Johannesfredsgatan 7
168 69 Bromma
info@svenskfriluftsliv.se
svenskfriluftsliv.se

- Förekomsten av stora och gamla träd (80 år +). Andelen gamla träd?
- Hur varierad är skogen? Hur stor andel lövträd finns i skogen?
- Hur tätt står träden? Förekomst av kalhyggen? Andel yta som är kalhuggen. Finns contortatall? Hur stor andel av ytan är contortatall?
- Förekomst av anordningar i skogen för friluftsliv (t ex vandringsleder, större stigar, iordninggjorda entréer, förekomst av information till besökare och besöksvärderna).

Svenskt Friluftsliv

Bromma den 26 mars 2024*

Undertecknad: Josefine Åhrman, Generalsekreterare

*Motionen reviderad 19 april 2024 efter deltagande på FSC:s digitala motionstorg måndagen den 15 april.